

Yeni İletişim Teknolojileri, Siyasal Katılım, Demokrasi

Doç. Dr. Süleyman KARAÇOR

Selçuk Üniversitesi, İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü, KONYA

ÖZET

İletişim teknolojilerindeki gelişmeler dünyadaki kültürlerin ve kimliklerin karşılaşma olasılığını her geçen gün daha da artırmaktadır. Geçmişte herhangi bir yerde meydana gelen bir olayın dünyanın geri kalan bölgelerinde duyulması genellikle haftalar hatta aylar alırken, bu gecikmeden dolayı olayın etki boyutları kısıtlı kalmaktadır. Günümüzde ise tamamen tersi bir durum söz konusudur ve herhangi bir yerde yapılan bir açıklama birkaç saat sonra dünyanın her tarafında etkisini hissettirebilmektedir. Yeni iletişim teknolojileri ile yeryüzünde kültürel, bilimsel, siyasal ve sosyal mübadelelerin hızı artarak engellenemez hale gelmiştir. Çünkü insanlar sınır tanımayan yeni iletişim teknolojileri ve iletişim ağları ile oturduğu yerden bütün dünyayı takip edebilecek imkana sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal İletişim, Siyasal Katılım, Demokrasi, Yeni İletişim Teknolojileri

JEL Sınıflaması: D72, D83, L86

New Communication Technologies, Political Participation, Democracy

ABSTRACT

Developments in communication technology have increased the possibility of world's culture and identity intersection in everyday. In the past it took weeks even months to spread any events occurred in any place to the rest of the world so the effects level of these events were limited. However in or times this stitution has been changed reversely any explanation in anywhere have been realized in all of the world for a few hours. The pace of cultural scientific political and social interaction in the world has increased and became inevitable. Because people have the ability of follow the all news in the word due to new communication tools and communication networks.

Key Words: Political Communication, Political Participation, Democracy, New Communication Technology

JEL Classification: D72, D83, L86

Giriş

Siyasal katılımı etkileyen çok sayıda unsur olmasına karşın bu çalışmanın amacı, siyasi katılım açısından özellikle yeni iletişim teknolojilerinin, etkilerini betimsel bir açıdan ortaya koymaktır. Çünkü yeni iletişim teknolojileri gelişmiş toplumlarda siyasi katılım üzerinde derin etkileri olan ve siyasal katılım için yeni kanallar ortaya koyabilen bir yapı içermektedir.

I.Yeni İletişim Teknolojilerinin Yükselişi

İletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişim dünya üzerindeki her kültürü birbiriyle daha fazla yakınlaştırmaktadır. Bunun sonucunda yeryüzünde bulunan her kültürün diğer kültürle etkileşimi artmaktadır. Öyle ki, geçmiş dönemlerde dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olayın yeryüzünün

diğer bölgelerinde duyulması genellikle haftalar hatta aylar almakta, bu gecikmeden dolayı ise olayın etkisi zaman içerisinde azalmaktadır. Ancak günümüzde ise tamamen bunun tersi bir durumla karşı karşıya bulunulmakta, dünyanın herhangi bir yerinde yapılan bir açıklama birkaç saat sonra dünyanın her tarafında etkili olabilmektedir (Maalouf, 2009:59). İletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişme, bilginin yayılma hızını ve bilgi yayılım kapasitesini de etkileyerek (Vural ve Coşkun, 2006:106) yeryüzünde uzaklıkları yakın etmekte, toplumlar arasında etkileşimleri artırmakta, dünyanın farklı bölgeleri arasında toplumsal ve kültürel mübadelelere sebep olabilmektedir (Tutal, 2005:39).

Günümüz toplumlarının bilgi toplumu olduğu göz önünde bulundurulursa yeryüzündeki insanların kendisini dünyadaki yaşanan olaylardan tamamen soyutlaması adeta olanaksızdır. Çünkü yeni iletişim teknolojileri sayesinde yeryüzünde az gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerde yaşamını sürdüren yoksul bir insan bile geçen yüzyılda gelişmiş ülkelerdeki en zengin insanın ulaşamayacağı bilgilere çok düşük maliyetlerle oldukça rahat ulaşabilmektedir (Stiglitz, 2002:26). Yeni iletişim teknolojileri sayesinde dünyanın herhangi bir yerindeki bir oluşum, uzak mesafelerden bile hemen kendisine yeni taraftarlar bulmaktadır. Bu yeni oluşumu Arnol Toynbee, A Study of History adlı eserinde üç evreye ayırarak (Maalouf, 2009:68-69) ortaya koymaktadır.

-Genel çizgileriyle tarih öncesine denk gelen birinci evrede, insanların yaşamı dünyanın her yerinde aynıdır. Bunun sebebi, iletişim çok yavaşken değişimin ritmi de çok yavaş olmaktadır. Çünkü iletişimin yavaş olmasından dolayı her yeniliğin yeni bir yenilik ortaya çıkana kadar bütün toplumlara ulaşabilmesi için yeterince zaman bulunmaktadır.

-Tarih öncesinden MS 1500'e kadar yaklaşık dört bin beş yüz yıl süren ikinci evrede toplumsal değişim, aktarıma oranla daha hızlıdır. Bütün toplumların birbirilerinden son derece farklılaştıkları bir dönem olup, bu evrede farklı uygarlıklar ortaya çıkmıştır.

-Son evre ise 16. yüzyıldan sonra ortaya çıkmaya başlamış ve iletişim hızının değişim hızını geçmesiyle yerleşim yerleri siyasal açıdan olmasa da en azından ekonomik ve teknolojik açılardan bir bütün halini almaya başlamıştır. Özellikle son on yıllarda hızlanma baş döndürücü ve sarsıcı bir hal almaya başlamıştır. İletişim teknolojilerindeki yaşanan hızlı değişim Toynbee'nin üçüncü evresinin de sonunu getirmiş ve siyasal uzamların ortaya çıkmasına yol açan dördüncü evre denilebilecek bir evre ortaya çıkartmıştır.

Küreselleşme olgusu başlangıçta daha çok ekonomik alanda ortaya çıkmasına karşın daha sonra siyasal yaşamda da kendisini göstermiştir. Siyasal açıdan bir yandan ülkeler arasındaki siyasi sınırların aşınması, egemenlik ve bağımsızlık gibi bazı temel kavramlarının içerik değiştirmesi söz konusu olurken, diğer taraftan ise siyasal açıdan önemini yitiren çok sayıda kavramın yanında; insan hakları, demokrasi ve hukuk devleti gibi söylemler öne çıkmaktadır (Acar, 2009:47). Küreselleşme olgusu hiçbir zaman teorik düzeyde ifade edildiği gibi bir uygulama alanı bulamamıştır. Çünkü, çok uluslu girişimlerin imalat ve hizmet faaliyetlerinin büyük bir kısmı global değil, bölgesel olarak gerçekleşmektedir.

Çok uluslu girişimler, uluslararası alanda ticaretin motorunu oluşturdukları halde stratejileri bölgeseldir. Bunun en önemli sebebi, bu kurumların politik faktörler ve kurumsal düzenlemeler yüzünden taraflı olarak daha çok bölgeselliklerinin ağır basmasıdır (Rugman, 2000:31).

Ekonomide, gerek küreselleşmeden gerekse konjoktürel risklerin artmasıyla stratejik bir işletme aracı olarak görülmeye başlanan (Mattelart, 2001:101) iletişim, yalnızca ekonomi alanında değil aynı zamanda dünya uluslarını birbirlerine yaklaştıracı, demokrasiye katkısı ve insanlığın mutluluğunu artırmaya yönelik erdemlerinden dolayı da adından sıkça söz ettirmeye başlamıştır. İletişimin gerek ekonomi, gerekse demokrasi üzerinde bu denli etkili olabilmesi sebebiyle son yıllarda iletişim araştırmalarının başlıca ilgi odağı medya etkileri üzerine olmaktadır. Sosyolojik açıdan medyanın, dinleyici/izleyici üzerinde zihinsel, tutumsal ve davranışsal etkiler yarattığı bir gerçektir (Altheide, 2004:294). Bu sebeple son dönemlerde çok sayıda iletişim araştırmacısının en önemli ilgi alanının medyanın izleyici ve seçmen üzerindeki etkileri hususunda olması şartırcı olmamalıdır. Medyanın etkileri hangi alanda araştırılırsa araştırılsın çalışmaların temel amacı insan ilişkilerinde medyanın oynadığı rol hakkında bilimsel veriler üretmek üzerinedir (Fejes, 1994:251). Bu amaçla son dönemlerde geleneksel medyanın yanına mesafeleri ortadan kaldırarak demokratik dünyayı daha çok birbirine yaklaştıran becerisini gösterebilen yeni iletişim teknolojileri de eklenmiştir.

II. Yeni İletişim Teknolojileri ve Siyasal İletişim

Hemen herkes tarafından iyi bir şey olarak görülen ve Bernard Crick'in ifadesiyle kamusal işlerin dünyasında belki de en çok rast gele biçimde kullanılan bir kavram olan demokrasi; kısaca halk tarafından yönetim olarak ifade edilerek, hem katılımı hem de halk yararına yönetimi kapsamakta ve çeşitli biçimler alabilmektedir (Heywood, 2006:97). Demokrasinin üzerinde uzlaşmış bir tanımı bulunmaması sebebiyle kavramın açıklanmasına demokrasi kriterleri açısından yaklaşmak daha sağlıklı bir yöntemdir. Bu bağlamda, Robert A. Dahl demokrasi için beş kriter ortaya koymaktadır. Bunlar; etkin katılım, oy kullanma eşitliği, bilgi edinebilme, gündem üzerine son sözü söyleme hakkı ve yetişkinlerin dahil olmasıdır (Dahl, 2001:40). Tüm bu kriterler bir demokrasinin ne olabileceği ya da ne olamayacağı hakkında yaklaşımların tamamını kapsamaktadır. Demokrasi, yalnızca toplumsal yaşamda rekabete yer verdiği ölçüde var olabilir ve her bir yenilik bu rekabeti daha da geliştirmektedir. Fakat şunu da kabul etmek gerekir ki, iletişim yenilikleri, toplumsal diyalog için kullananlar ve kendi kontrolüne almak isteyenler arasında çatışmalara da neden olabilmektedir. Marshal McLuhan'ın ifade ettiği gibi; eğer bir iletişim mesajı araç ise, o zaman yeni iletişim teknolojileri demokrasiye çok fazla katkıda bulunabilir (Hiebert, 2005:1).

Demokrasi ile yönetilen toplumlarda yönetimin kurallarını belirleyen ve bu kurallarla ulusu yönetecek olanları halk seçmektedir. Yönetim sorumluluğunu alan siyasi partiler, hedeflerine ulaşabilmek ve belirli birliktelikler oluşturmak için halk ile sürekli siyasal bir etkileşim içinde bulunmak zorundadırlar.

Toplumda bir bağ oluşturmak için oluşturulan iletişim sürecinde özellikle partiler arasındaki var olma ve söz sahibi olma yarışında ise seçim bir demokrasi için olmazsa olmazdır. Seçimler demokrasinin en önemli özelliklerinden birisi olmakla birlikte, demokrasinin de tamamlayıcı öğeleri bulunmaktadır. Demokrasinin gelişebilmesi için seçimlerin yanında aşağıda sıralanan Robert Dahl'ın modern demokrasinin varlığı için asgari usul şartları adını verdiği genellikle kabul gören normlara da uyulmalıdır:

Kamusal kararlar ve hükümet kararları üzerindeki kontrol yetkisi, seçilmiş organlarda toplanmalıdır. Yetişkinler, temsili organların seçiminde oy hakkına sahip olmalıdır. Yurttaşlar ülkede seçimle belirlenen organlara seçilebilme imkanına sahip olmalıdır. Vatandaşlar alternatif bilgi kaynaklarına ulaşma imkanlarına sahip olmalıdır. Vatandaşlar bağımsız siyasi partileri ve menfaat gruplarını içine alan nispeten bağımsız kuruluş ve organizasyonları şekillendirebilme hakkına sahip olmalıdır. Halk tarafından seçilmiş organlar, anayasal yetkilerini seçilmemiş organların ezici muhalefetine tabi olmadan kullanabilmeli ve devlet kendi kendini yönetmelidir. Devlet diğer üstün siyasi sistemler tarafından getirilen baskılardan bağımsız olarak hareket edebilmelidir (Akgün, 2005: 97).

Seçimler, çağdaş demokrasilerde politik yaşamın vazgeçilmez bir unsuru seçimlerin sağlıklı yapılabilmesi ve siyasi katılımın artırılabilmesi için siyasi iletişim çalışmaları son derece önemlidir. Çağdaş toplumlarda seçimlerde ve seçimler dışında siyasi iletişim çalışmalarının yapıldığı en önemli mecra kitle iletişim araçlarıdır. Siyasal iletişim çalışmalarında kullanılan kitle iletişim araçlarından geleneksel medya olarak adlandırılan; televizyon, gazete ve radyonun yanında yeni iletişim teknolojileri araçları olan başta internet ve cep telefonu olmak üzere çok sayıda kitle iletişim aracı sayılabilir. Ancak son zamanlarda siyasi iletişim çalışmalarında en fazla yararlanılan kitle iletişim araçlarının başında internet yer almaya başlamış bunun yanında cep telefonları da sık kullanılmaktadır. Bu iletişim araçları sayesinde bireyler düşüncelerini doğrudan birbirlerine aktarabilme olanağına kavuşmaktadırlar. Eskiden telefonda sözlü olarak gerçekleşen iletişim yeni teknolojilerle yazılı ve görsel olarak da gerçekleşmektedir. Aynı durum internet için de geçerli olup, internet üzerinden de yazılı, sözlü ve görsel iletişim mümkün olmaktadır (Motion, 2005:506). İnternet üzerinden özellikle demokratik sürece katılım ve siyasi iletişim sisteminin yaygınlaşması gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Küresel bir özeliği olan internet sayesinde siyasi iletişim olgusu hem toplum içerisinde hem de uluslararası alanda hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Çünkü iletişim teknolojilerindeki gelişme tarihin hızlanması ya da anıdalık gibi yeni kavramları ortaya çıkartmaktadır. İnternetin gelişmesi, elektronik postanın ve Worldwide Web ağının yaygınlaşmasıyla, her yere ulaşan dünya çapındaki ağla, aynı zamanda cep telefonu gibi bütün dünyada insanlar arasında anlık bağlar kuran, uzaklıkları ortadan kaldıran, tepkime sürelerini sifıra indiren, olayların yankılarını fazlaştıran, dolayısıyla da gelişimi ile olayların yapısını tamamen değiştirebilen bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeler, 21. yüzyıl insanında daha önce tanık

olduğu her şeyden farklı bir düşünce yapısının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Maalouf, 2009:66). Çünkü insanlar sınır tanımayan yeni iletişim teknolojileri ve iletişim ağları ile sabah evinde otururken bütün dünyayı takip edebilecek olanağa sahiptir. Bu açıdan yeni kitle iletişim araçlarının en önemli üstünlüklerini Everett M. Rogers üç başlık altında toplamaktadır (Akt. Gültekin ve Köker, 2006: 139; Akt.Mişçi, 2006:128):

-Karşılıklı İletişim: Bu özellik yeni iletişim teknolojilerinin klasik iletişim araçlarının tek yönlü işleyişlerine karşı en önemli avantajlarını oluşturmaktadır.

-Kütesizleştirme: Tek tek bireylere özel mesajlar iletme ya da alma şeklinde mesaj değişimi sağlayacak özelliktedirler.

-Asenkron Olabilme: Yeni iletişim teknolojilerini kullananlar iletişimi istedikleri zaman başlatabilmekte, dondurmakta ya da bitirebilmektedir. Zamanlama ve iletişim sürecinde etkin olma kontrolünü kaynaktan alıcıya doğru kaydırmaktadır.

İnternet ile tek taraflı bilgi vermek yerine, kullanıcının taleplerine göre yönlendirilen bir bilgi akışı gündeme gelerek interaktif bir iletişim yaşanmaktadır. İnteraktif iletişimi artırmanın kurumlar açısından temelde dört faydası bulunmaktadır (Sayımer, 2006:166);

-Kurumsal imajın geliştirilmesi fırsatı,

-Kamuyuonun düşüncelerini öğrenip değerlendirmenin kolaylaşması,

-Kamuyuonun beklentileri doğrultusunda kurumsal gündemin belirlenmesi,

-Kurumsal sorumluluğun artırılmasıdır.

İnternetin, demokrasiye ve siyasal iletişime sağlayabileceği çok sayıda yarar bulunmaktadır (Dahlgren, 2005:147). İnternetin demokrasiye sağlayacağı yararlarından ilki; siyasal katılım düzeyini arttırmasıdır. İnternet sayesinde bireyler siyasetle daha yoğun bir şekilde ilgilenmeye başlamaktadır. Bunda en önemli etken siyasal partilerin ve adayların internette haberlerinin yer almasıdır. İnternet, toplum içerisinde çoğulcu bir mekanizmanın oluşmasını sağlayarak kamusal görüşlerde farklılaşmaların doğmasına neden olmaktadır. Kamusal görüşlerde farklılaşmaların yaşanması, siyasal iletişimin çevresinin genişlemesine yol açmaktadır. Toplum içerisinde, farklı görüşlere saygı durumu söz konusu olduğunda, siyasal iletişim mekanizmasının etkinliğinde de önemli gelişmeler sağlanmaktadır. Siyasal iletişim, demokrasi ve demokratik kurumlar açısından vazgeçilmez bir olgudur. Siyasal iletişim mekanizmasının doğru ve sistemli bir şekilde işlediği ülkelerde demokrasi olgusunun gelişmesi, çok kolay bir şekilde olmaktadır. Siyasal iletişim, toplumsal kararların doğru bir şekilde verilmesini sağlayarak rasyonel bir sistemin ortaya çıkmasının önünü açmaktadır.

Siyasal iletişim olgusunun diğer bir faydası ise; parlamenter hükümet sistemini devam ettirebilmesidir. Siyasal iletişim olgusunun doğru ve sistemli bir şekilde uygulandığı ülkelerde parlamenter hükümet sistemi son derece düzgün işlemektedir. Siyasal iletişim olgusu, halkın politik konulara ilişkin gerçekleştirilen tartışmalara ve programlara katılmasını sağlayarak halkın görüşlerinden ve düşüncelerinden

yararlanılmasını sağlamaktadır. Politika yapım ve karar alım süreçlerinde bu görüşler çok önemlidir. Bu durum, halkın doğrudan katılımını sağlamaya yönelik bir mekanizma yaratmak için son derece önemlidir. Çünkü bir devlet, katılımı sağlamak için kamuya yönelik birçok yeni düzenlemeler yapmaktadır. İnternet bu düzenlemelerin vatandaşa ulaşımını kolaylaştırarak toplumda katılımcılığın artırılmasını ve demokrasinin daha sağlıklı ve iyi işleyebilmesine yardımcı olmaktadır (Açıkgöz, 2007:252).

Siyasal iletişimin en önemli diğer bir avantajı ise; uzlaşmayı sağlamasıdır. Siyasal iletişim, toplumsal sistem içerisinde yer alan çeşitli gruplar arasında uzlaşmayı, anlaşmayı sağlamaktadır. Bu noktada, siyasal kültürün şekillenmesi ve gelişmesi noktasında siyasal iletişimin önemli bir fonksiyonu olduğu söylenebilir. Siyasal iletişim, siyasal seçim kampanyalarının gelişmesi noktasında da oldukça önemlidir (Altheide, 2004:295).

İnterneti kullanmanın, hem bireyler açısından, hem de ülke açısından pozitif yararları bulunmasına karşın, internetin siyasal alana etkisi hususunda iki farklı görüşü de belirtmekte yarar bulunmaktadır. İnternetin siyasal alana etkisine iki karşıt görüşten “mobilizasyon ve pekiştirme” yaklaşılabılır. Mobilizasyon kuramsal yaklaşımına göre yeni bir iletişim aracı olarak internetin siyasal yaşam üzerine büyük etkileri bulunmaktadır. İnternetin bağlanırlılık, interaktiflik ve hipermetinlilik özellikleri siyasal sürecin işleyişini uzun vadede de olsa yeniden yapılandırma potansiyeline sahip kılacak ölçüde güçlü bir yapıdadır. İnternet ve diğer yeni iletişim teknolojilerinin kullanımı, yönetenlerle yönetilenler arasındaki mesafenin daralmasında yeni fırsatlar ortaya çıkartarak doğrudan demokrasinin de kuvvetlenmesine yol açmaktadır (Aktaş, 2004:211). Bu görüşe göre internet siyasal yaşamda parti, siyasal adaylar ve vatandaşlar için farklı işlevler görerek kamusal alandaki bilgi ve düşüncelerin gelişip zenginleşmesini sağlayacaktır. Bu oluşumda internetin hızlı, ucuz ve sınırsız erişim sağlaması en önemli etken olmaktadır (Anduiza vd., 2009:866).

Diğer kuram olan internete daha temkinli yaklaşan pekiştirme kuramcılarına göre; internet sosyal eşitsizliklerin ve siyasal katılımın var olan örüntülerini kökten değiştirmese de güçlendirecektir. İnternet buna sahip olanlarla olmayanlar arasındaki katılım uçurumunu genişletmeye, mevcut durumu pekiştirmeye hizmet edecektir (Aktaş, 2004:212). Her ne kadar internetin demokrasi ve katılım ölçeğinde katkıları hususunda farklı görüşler bulunsada internet yoluyla katılımın sağlanması birinci öncelik olarak durmaktadır.

III. Yeni İletişim Teknolojilerinin Siyasal Katılım ve Demokrasiye Katkısı

Seçilene karşı seçmenlerin, yönetilene karşı yönetenin siyasal ve toplumsal olaylarda etkinliğini artırması siyasal katılımı artırırken, tersi durumda ise katılımı azaltmaktadır. Katılım; “toplumsal düzenin kuruluşu, yönetimi ve denetimine ilişkin politikaların saptanması, kararların alınması ve uygulanmasına ilişkin politikaların saptanması, kararların alınması ve uygulanmasına ilişkin çabaların eylemli olarak içinde bulunulmasıdır” (Sezen, 2000:52). Bu tanıma göre

internetin yararlarının yalnızca demokrasi ve siyaset konusunda olmadığı rahatlıkla görülebilir. Son dönemlerde gerçekleştirilen araştırmaların ve çalışmaların birçoğunda, sanal ortamda halkın siyasete ve karar alım süreçlerine katıldığı tespit edilmiştir. Bu gelişme, siyasal iletişimin çevresini genişleten bir durum olarak değerlendirilmektedir. Demokrasinin en olumlu taraflarından bir tanesi, rasyonel bir seçim esasına dayanmasıdır. Demokrasi, parlamenter sistemlerin vazgeçilmez unsurlarındandır. Demokrasi olgusu sayesinde politikacılar daha olumlu ve güvenli bir şekilde kararlar alabilmektedir. Çünkü politikacılar kendilerini seçen temsilcilerinin haklarını ve menfaatlerini koruyabilmek için ellerinden gelen gayreti göstermektedirler ve göstermek zorundadır. İnternetin gelişmesi, siyasete ilişkin tartışmaların ve siyasal olaylara katılımlarının sanal ortamda da yapılması olanağını yaratmıştır. Artık, günümüzde, siyasal tartışmalar, sadece televizyon stüdyolarında yapılmamaktadır. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve internet kullanımının yaygınlaşması, siyasal tartışmaların boyutunu da doğrudan etkilemektedir (Dahlgren, 2005:148). Bireyler ve gruplar arasındaki ilişkisel süreçleri hızlandıran medya, vatandaşlar ile çeşitli toplumlar arasındaki iletişimi de kolaylaştırmaktadır. Bu durum ise demokrasi konusunda çok sesliliğe yol açmaktadır.

Demokratik ortamın korunması ve geliştirilmesi, hem ülke içerisindeki düzenin ve disiplinin sağlanması açısından, hem de ülkenin imajının yerleşmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Ülkede demokratik sürecin işleminde demokratik kurumların varlığı son derece önemlidir. Demokratik kurumlar, halkın yönetime olan ilgi düzeyinde önemli artışların yaşanmasını sağlamaktadır. Demokratik olanakların ve kurumların çok fazla sayıda olduğu ülkelerde halk, katılım noktasında daha bilinçli ve istekli hareket etmektedir. Bu noktada halkın demokrasi olgusuna bakış açısının da olumlu olması gerekmektedir. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve internetin yaygınlaşması neticesinde iletişim ortamı açısından yeni bir kamusal mekan sağladığı (Bayraktutan, 2007:380) ve demokrasi olgusunun ise giderek sanallaşmaya başladığı ifade edilmektedir. Bu durum, katılım düzeyinde artış sağlaması açısından olumludur. Bir toplumsal sistem içerisinde yapılması gereken ilk ve en önemli şey, katılımın bütün topluma yaygınlaştırılmasıdır. Çünkü katılımın belli bireylerin ya da grupların elinde olduğu toplumsal ve yönetsel sistemlerde, kamusal ilişkilerin gelişmesi ve yaygınlaşması pek mümkün olamamaktadır. İşte bu nedenle özellikle yönetsel organizasyonlar açısından bu konunun önemi kavranmalı ve ona göre hareket edilmelidir. Aksi durumda, bireyler arasında uyumsuz durumlar veya anlaşmazlıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu da, kurumların geleceği açısından hiç de iç açıcı sonuçlar doğurmamaktadır. Bir kurum içerisinde ilişkilerde istenen ve hedeflenen başarıya ulaşılması kurum açısından önemli kazanımları da beraberinde getirmektedir. Katılım olgusuna gereken önemin verildiği yerlerde demokrasi olgusunun yerleşmesi daha kolay olmaktadır (Motion, 2005:505). İnternet sayesinde halk, istek ve şikayetlerini birebir görüşmek yerine, internet aracılığıyla dile getirmeye çalışmaktadır. Bu da, kamusal alan olgusunun çerçevesinin daralmasına neden olmaktadır.

21.yüzyılın başlarında bilgisayar, internet, kablosuz dijital iletişimin toplumsal katılımı artırmasının yanında bunların kontrol altına alınma girişimleri önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yeni iletişim teknolojilerini kontrol alma çabaları için çok yüksek maliyetlere katlanılmaktadır. Bu oldukça normal bir girişim olup, yeni teknolojileri toplumsal zihin ve toplumsal alan için silah olarak kullanan yeni nesil savaşların örnekleri çok fazladır. Örneğin; 2004 Mart ayında Madrid'deki bombalı tren saldırısında, teröristler bombayı harekete geçirmek için cep telefonu kullanmıştır. Fakat cep telefonları, internet ve dijital teknoloji tüm bunların ötesinde çok daha demokratik amaçlara hizmet edebilirdi. Yeni teknoloji bu kez saldırının hemen ardından gelen seçimlerden önce tüm İspanya'da sosyalistlere ya da yönetimdeki halkçı partisine destek mesajları ve elektronik postaların yağdırılmasında kullanılmıştır (Hiebert, 2005:4). Dünyanın daha birçok yerinde cep telefonları ve internet hazırlıksız bulunan anlarda politik değişiklikler için kitlesel hareketlere yardımcı olarak kullanılabilir. Bu bağlamda Filipinler'de bir kısa mesaj kampanyası başkan Joseph Estrada'yı gücünden etmeye yetmiştir. Benzer bir kampanya ise Roh Moo Hyun'a Güney Kore başkanlığı kazanmasında yardımcı olmuştur. "The Washington Post" köşe yazarı David Broder, Çin'de öğrencilerin kendisinin Çin'deki fikirleri en açık olarak ifade edildiği forum olarak nitelendirdiği ve hükümetin etkin bir şekilde kontrol edemeyeceği bir bollukta ortaya çıkan web sitelerinde yaşadığını gördüğünü ifade etmektedir (Hiebert, 2005:4).

Bütün bunlar göstermektedir ki, küreselleşmenin başlıca iletişim aracı olarak gösterilen internet, toplumsal muhalefetin, yerel, ulusal ve hatta küresel boyutta organize olabilmesini ve toplumsal hareketlerin etkileşimini hızlandıran bir etkiye sahiptir. İnternet yeni toplumsal hareketler için tek olmasa bile en önemli iletişim araçlarından birisidir. İnternet yeni toplumsal hareketler açısından yalnızca bir haberleşme, eğlence ve uzaklıklardan kaynaklanan mekan engelini aşmada kullanılmamaktadır. İnternet sayesinde kullanıcılar arasında biz duygusu gelişmekte, kullanıcılarının belirli bir siyasi bilinç ve varılacak hedefler konusunda belirli bir ortak bilince sahip olmalarını ve egemen düzene karşı doğrudan bir muhalefet gücü sergilemeleri gerçekleştirilmektedir (Şener, 2007:264). Yeni iletişim teknolojilerinin gücünün görüldüğü diğer bir yer ise Ebu Gharib'tir. Burada yaşananlar ilk kez geleneksel medya olarak adlandırılan kitle iletişim araçları ile kitlelere ulaştırılmamıştır. Dünya; dövülen, işkence edilen, alay edilen mahkumların fotoğraflarından ilk kez ve ancak web siteleri aracılığıyla ile haberdar olabilmiştir (Hiebert, 2005:5).

Yeni iletişim teknolojileri her ne kadar toplum açısından terör olayları gibi kötü amaçlarla da kullanılsa da temsil mekanizmasının sağlanmasında ve uygulanmasında bunların oynadığı rol çok önemlidir. İnternette sonra gazeteler ve televizyonlar da temsil mekanizmasının sağlanmasına ve geliştirilmesine yönelik girişimlerde bulunmaktadır. Bu durumda, medyanın, halkın istek ve şikayetlerini hükümete ileten bir kurum olduğunu söylemek yanlış olmamalıdır. Medya, bu ikili süreçte mümkün olduğunca tarafsız bir şekilde hareket etmeye çalışmaktadır ve bu medya etiğinin gerektirdiği davranışlardandır. Aksi durumda

medya, ya hükümet tarafından ya da halk tarafından kınanmaktadır. Medya, halk tarafından gelen istek ve şikayetleri hükümete iletme noktasında çeşitli kampanyalar da düzenleyebilmektedir. Bu kampanyalar, hem istek ve şikayetlerin etkililik derecesini artırmakta, hem de medya organının güvenilirliğini yükseltmektedir. Güvenilirlik sosyal açıdan oldukça önemlidir ve güven kavramı insanlar arasındaki uzlaşmanın ve ayrılmazlığın bir parçası olarak işlev görmektedir. Çünkü güven toplumda çoğulculuğun sağlanması açısından oldukça önemlidir (Moloney, 2005:552). Güvenilirliğin hala bir sorun olduğu gerçeği ortada iken, internetin bu kadar etkili bir iletişim aracı olmasına karşın günümüzde hala az da olsa internette güvenilirlik sorunu yaşandığı da bir gerçektir (Karaçor, 2007). Ancak güvenilirlik sorununa karşın medya tarafından, halkın istek ve şikayetlerinin, hükümete iletilmesi sürecinde en önemli araç internettir. İnternet sayesinde de birçok insan, istek ve şikayetlerini yazma yoluyla yönetime iletmektedir. Bu durum ise, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin hem katılım mekanizmasını geliştirdiğini hem de yönetimleri daha aktif kıldığını göstermektedir. Bir başka deyişle internet de kamusal alanın bir parçası durumuna gelmiştir. Bu bağlamda, internet, temsili sisteme aracılık eden bir teknoloji olarak değerlendirilebilir.

Kamusal alanda yaşanan gelişmelerin ve değişmelerin, demokratik değerleri ve unsurları çok yakından etkilediği düşünülürse internetin demokratik katılım düzeyinin yükseltilmesine önemli katkıları bulunmaktadır. Bilginin yayılmasında ve yeni bilgilerin elde edilmesinde oldukça hızlı ve ucuz bir yol olan internetin siyasal kampanyalarda da önemli katkıları bulunmaktadır. İnternetin siyasal kampanyalarda oynadığı role ilişkin en iyi örnek ABD’de 2004 yılındaki başkanlık kampanyasıdır. Bu kampanyada internet siyaset için yeni bir oyun alanı yaratmıştır. Bu kampanyada internet sayesinde siyasete en fazla ilgi duyması gereken ancak tam tersi en az ilgi duyan gençlerin bile siyasete ilgi düzeylerinde artış görülmüştür (Calenda ve Meijer, 2009:881). İnternetin siyasetin sanallaşmasını sağlayan bir süreç olarak değerlendirildiği göz önünde bulundurulursa, internet sayesinde ideolojilerini tanıtmayı ve yaymayı isteyen siyasal partiler web sitesi kurmaktadırlar. Bu gelişme sanal ortamda demokratik bir sürecin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. İnternet sayesinde vatandaşlar, siyasete ve demokrasiye katılma noktasında daha avantajlı bir konum elde etmektedirler. Dolayısıyla internetin vatandaşlara sağlamış olduğu en olumlu taraflardan bir tanesi, e-demokrasi sistemi olmaktadır. Vatandaşlar, bu sistem sayesinde, düşüncelerini, şikayetlerini ve isteklerini rahatlıkla dile getirebilmektedirler (Dahlgren, 2005:153). İnternetin siyasal yaşamda bu kadar etkili bir araç olması sebebiyle politik alanda yeni iletişim teknolojileri ve yeni iletişim biçimleri yaratarak iletişim organizasyonlarını kontrol altında tutanlar, politik alanda da siyasi diyalogları sürdürme ve yönlendirme olanağını elde etmektedirler. Bu sebeple siyasetin dışında kalanlar iletişimi siyasete girmenin, siyasal kararlarda etkili olmanın bir aracı olarak görmektedirler. Siyasal olarak otoriteye sahip olanlar ise diğerlerinin yeni iletişim teknolojilerine ulaşmasını sınırlayan yada engelleyen kararlar alma peşindedirler (Özçağlayan, 1998:58). Sonuç olarak, demokrasi, siyasal iletişim ve siyasal katılım açısından yeni iletişim teknolojilerinin üstlenmiş olduğu sorumluluk, toplum

içerisinde çoğulcu bir mekanizmanın sağlanmasına yöneliktir. Bu açıdan yeni iletişim teknolojileri siyasal iletişimi geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya yönelik olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerle çoğulcu ve katılıma açık bir sistemin oluşması sürecinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Sonuç

Demokrasi teorisinin temelinde bireyler arasındaki etkileşim yer aldığı göz önünde bulundurulursa bireyler arasındaki karşılıklı etkileşim sürecinin olumlu olması, katılımın yaygınlaşmasını ve sistematikleşmesini sağlamaktadır. Bir toplumda, bireyler birbirlerinin ve karşıtlarının görüşlerine ve düşüncelerine saygı gösterdikleri ölçüde o toplumda demokrasi olgusu gelişecektir. Bireylerin kendi aralarında demokrasi sınırları içerisinde saygı gösterebilmelerinin yolu ise birbirlerini anlamak ve siyasal sisteme katılım göstermekleri ile olmaktadır. Vatandaşların siyasete ve siyasal kararların alınması sürecine katılmaları ise genellikle medya ya da diğer iletişim araçları ile gerçekleşmektedir. Bu süreçte medya, vatandaşların görüşlerine ve düşüncelerine yer veren bir organ olarak önemli bir işlev üstlenmektedir. Yeni iletişim ve haberleşme teknolojileri sayesinde geleneksel demokratik sistem yerini modern demokratik sisteme bırakmaya başlamıştır. Yeni iletişim teknolojilerin bir sonucu olan modern demokrasi ise eskisinden daha karmaşık bir süreç içerisinde olmaktadır. Çünkü internet başta olmak üzere yeni iletişim teknolojileri halkın siyasete olan katılım düzeyi artırarak, demokrasinin daha karmaşık ve anlaşılması zor olan bir yapıya bürünmesine yol açmıştır. Ancak her ne olursa olsun yeni iletişim teknolojileri ve siyasal iletişim çalışmaları sayesinde bireylerin seçim zamanlarında hangi siyasal partiye ya da adaya oy vereceklerini belirlemeleri daha kolay ve etkili olmaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinden özellikle internet, yalnızca seçim zamanları değil, siyasete ilişkin tartışmalara halkın da katılımını sağlayabilen en önemli araç haline gelmektedir. Bu açıdan yeni iletişim teknolojileri, toplumsal açıdan demokrasinin yaygınlaşmasını ve gelişmesini sağlayan en önemli iletişim araçlarında biridir. Yeni iletişim teknolojileri, aynı zamanda toplumdaki farklı görüşleri ve düşünceleri ortaya çıkaran ve saydamlaştıran bir araç olarak da öne çıkmaktadır. Yeni iletişim teknolojileri farklı grupların, farklı kültürlerin ve farklı etnik yapıların birbirleriyle iletişim kurabildikleri bir alan ortaya çıkartarak hiçbir görüşün ve düşüncenin kısıtlanmadığı bir araç işlevi de görmektedir. Yeni iletişim teknolojileri sayesinde farklı kültürlerden, farklı dillerden ve farklı etnik yapılardan gelen bireyler, birbirleriyle rahat bir şekilde iletişim kurabilmektedirler. Bu durum, siyasete hiç ilgi duymayanların bile siyasete ilgi duymalarını sağlayarak siyasal katılımın artmasını ve demokrasinin gelişmesini sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, Mustafa (2009). **Düzeltilici ve Özgürleştirici Bir Süreç Olarak Küreselleşme**, Orion Kitabevi, Ankara.
- Açıkgöz, Ersoy B. (2007). "E-Devlet ve İletişim Teknolojileri İlişkisi: Panel Eşbütünlük Analizi Denemesi", **Medya ve Siyaset**, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 15-17 Kasım, İzmir, 251-261.

- Akgün, Birol (2005). “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve E-Demokrasi”, **Medya ve Siyaset**, Ed. Zülfikar Damlapınar, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Akıncı Vural, B. ve Coşkun, Gül (2006). “Yeni Medya Ortamında E-Pazarlama İletişimi: Gsm Operatörlerinde E-Promosyon ve E-Reklam Kullanımı”, **Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı**, 1-3 Kasım, 105-118.
- Aktaş, Hasret (2004). **Bir Siyasal İletişim Aracı Olarak İnternet**, Tablet Kitabevi, Konya.
- Altheide, David L. (2004). “Media Logic and Political Communication”, **Political Communication**, 21:293–296.
- Anduiza, Eva, Cantijoch, Marta ve Gallego, Aina (2009). Political Participation and The Internet, **Information, Communication & Society**, Vol 12:6, September, 860-878.
- Bayraktutan, Günseli S. (2007). “Yeni İletişim Teknolojileri Bağlamında Siyasal İletişime Altyapı Etnografisi İle Bakmak”, **Medya ve Siyaset**, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 15-17 Kasım, İzmir, 374-381.
- Calenda, Davide ve Meijer, Albert, (2009) Young People, The Internet and Political Participation, **Information, Communication & Society**, 12:6,879-898.
- Dahl, Robert A. (2001). **Demokrasi Üstüne**, Çev: Betül Kadioğlu, Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Dahlgren, Peter (2005). “The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation”, **Political Communication**, 22, 147-162.
- Fejes, Fred (1994). “Eleştirel Kitle İletişim Araştırması ve Medya Etkileri”, **Medya, İktidar, İdeoloji**, Derleyen ve Çeviren: Mehmet Küçük, Ark Yayınevi, Ankara, 251-269.
- Gültekin, Bilgehan ve Köker, Nihat E. (2006). “İnternetin Halkla İlişkilere Etkisi: Sanal Ortamlarda İnteraktif Halkla İlişkilerin Yeni Kuralları” **Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı**, 1-3 Kasım,138-146.
- Heywood, Andrew (2006). **Siyaset**, Çev: Bekir Berat Özipek, Ed: Buğra Kalkan, Liberte Yayınevi, Ankara.
- Hiebert, Ray E. (2005). “Commentary: New Technologies, Public Relations, And Democracy”, **Public Relations Review**, 31: 1–9.
- Karaçor, Süleyman (2007). **Reklam İletişimi, İnternet ve Gazete Reklamlarının Etkilerine Yönelik Bir Araştırma**, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Maalouf, Amin (2009). **Çivisi Çıkmış Dünya**, Çev: Orçun Türkay, YKY, İstanbul.
- Mattelart, A. (2001). **İletişimin Dünyasallaşması**, Çev: Halime Yücel, İletişim, İstanbul.
- Mişci, Sema (2006). “Yeni Medya Kullanımının Organizasyon Yapısı Üzerindeki Etkileri”, **Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı**, 1-3 Kasım,128-137.
- Moloney, Kevin (2005). “Trust and Public Relations: Center and Edge”, **Public Relations Review**, 31, 550-555.
- Motion, Judy (2005). “Participative Public Relations: Power To The People or Legitimacy For Government Discourse?”, **Public Relations Review**, 31: 505–512.
- Özçağlayan, Mehmet (1998). **Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim**, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Rugman, Alan (2000). **Globalleşmenin Sonu**, Çev: Sedat Eroğlu, MediaCat Kitapları, İstanbul.
- Sayımer, İdil (2006). “Halkla İlişkilerde Hedef Kitlelerle Çift Yönlü Simetrik İletişim Kurmak Amacıyla Web Siteleri Kullanımı”, **Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı**, 1-3 Kasım, 163-172.
- Sezen, Saim (2000). **Seçim ve Demokrasi**, 2. Basım, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Stiglitz, Josph E. (2002). **Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı**, Çev: Arzu Taşçıoğlu, Deniz Vural, Plan B Yayınevi, İstanbul.
- Şener, Gülüm (2007). “Yeni Bir Sol Kimliğin İnşasında İnternetin Rolü”, **Medya ve Siyaset**, Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, 15-17 Kasım, İzmir, 262-270.
- Tutal, Nilgün (2005). **Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık**, Kırmızı Yayınları, İstanbul.